

УДК 336.76

В. В. Зянько, д-р екон. наук, проф.;**П. В. Зянько**, студ.

МОДЕЛЮВАННЯ РЕАЛЬНОЇ ВІДСОТКОВОЇ СТАВКИ ДЛЯ США ТА КНР І ЇХ ПОРІВНЯННЯ З УКРАЇНСЬКОЮ МОДЕЛЛЮ

Досліджено основні фактори, які впливають на рівень реальної ставки відсотка. За допомогою методів економетрики здійснено моделювання реальної відсоткової ставки для США, КНР та України і виявлено особливості створених моделей.

Постановка проблеми

Основою економічного зростання виступають додаткові інвестиційні ресурси, важливим чинником залучення яких є реальна ставка відсотка, що виражається у незмінних грошових одиницях або з поправкою на інфляцію. Реальна відсоткова ставка показує реальну плату, яку отримує інвестор на здійсненні ним капіталовкладення, а тому, приймаючи інвестиційні рішення, їй приділяють найбільше уваги. На рівень відсоткової ставки в умовах ринкової економіки впливають різноманітні чинники, зокрема: невизначеність економічної ситуації, підвищений ступінь ризику інвестиційного чи інноваційного проекту, інфляційні процеси тощо; а від рівня відсоткової ставки залежить розподіл грошового капіталу поміж різними підприємствами та інвестиційними об'єктами. Отже, відсоткова ставка відіграє важливу роль як у залученні інвестицій, так і в їх розподілі.

Дослідження відсоткової ставки відображено у великій кількості наукових праць, зокрема таких закордонних авторів, як Джеймс К. Ван Хорн, Джон М. Вахович (молодший), Р. Антоні, Дж. Сигелм, Шим Дж. [1] та ін. З українських учених слід відмітити С. Ф. Голову, В. М. Костюченка, В. М. Пархоменка, П. П. Баранцева, В. І. Ричаківську, О. П. Ястремську, О. В. Куценка, Т. С. Сможенка та ін. У своїх дослідженнях вчені аналізують вплив відсоткової ставки на економічні процеси, визначають чинники, які впливають на її рівень. Проте моделювання реальної ставки відсотка за методами економетрики є малодослідженим.

Мета статті — показати створення за допомогою методів економетрики моделей реальної відсоткової ставки для найбільших країн з розвинутою економікою, таких як США та КНР, та моделі, характерної для України, з тим, щоб здійснити їх аналіз та порівняння.

Виклад основного матеріалу

Реальна ставка відсотка — це відсоткова ставка, виражена в незмінних грошових одиницях або з поправкою на інфляцію. Вона визначається як різниця між номінальною відсотковою ставкою і рівнем інфляції, що свідчить про те, що саме реальна відсоткова ставка, а не номінальна, впливає на прийняття інвестиційних рішень [2].

В умовах, коли реальна відсоткова ставка набуває від'ємних значень, використовується термін — «від'ємний відсоток», який відображає умови випередження темпів знецінення грошей відносно темпів зростання позичкового відсотка [3].

Рівень відсоткової ставки є головною умовою здійснення кредитної операції. Формування рівня відсоткової ставки — багатофакторний процес, який визначається багатьма чинниками. Серед них: рівень облікової ставки центрального банку, термін надання позики, особливості забезпечення позики, платоспроможність і авторитет позичальника, темпи інфляції, перспективи зміни ринкової кон'юнктури тощо. Сукупність цих чинників визначає межі диференціації кредитного відсотка — частки доходу, яку позичальник віддає кредитору (інвестору) за користування грошима.

Головним чинником, що впливає на рівень відсоткових ставок, є ціна кредитних ресурсів. Чим дорожче банку обходиться формування кредитних ресурсів, тим вища відсоткова ставка. В сучасних умовах вирішальний вплив на ціну кредитних ресурсів здійснюють рівні депозитних ставок. За короткостроковими позиками ставка, як правило, вища ніж за довгостроковими, оскільки їх окупність швидша. Здебільшого короткострокові кредити надаються на поточну виробничу діяльність.

В Україні централізоване регулювання рівня відсоткових ставок здійснюється НБУ на базі зміни офіційної облікової ставки. Облікова ставка НБУ є нині одним із основних важелів регулювання фінансово-кредитної сфери національної економіки. Українські комерційні банки враховують цей важливий норматив у своїй кредитній діяльності. Методика визначення облікової ставки НБУ базується на п'яти основних принципах [3]:

- забезпечення позитивного реального рівня ставки відносно інфляції;
- встановлення у межах коридору ринкових відсоткових ставок комерційних банків за кредитами та депозитами;
- наближення до рівня міжбанківських відсоткових ставок у стабільній ситуації на грошово-кредитному ринку;
- врахування інших чинників (обмінний курс, ліквідність банківських установ, попит на кредит у кінцевих споживачів тощо);
- відповідність поточній політиці НБУ щодо регулювання грошово-кредитного ринку.

Суттєвий вплив на рівень відсоткової ставки здійснює інфляція. В умовах інфляційних очікувань комерційні банки змушені «страхувати» себе на випадок прискорення темпів інфляції шляхом збільшення ставок за кредитами.

Крім наведених вище чинників, що визначають рівень відсоткової ставки комерційних банків, можна виділити ще такі: ризикованість інвестиційного проекту, величина ставки податку на прибуток банку, умови надання аналогічного виду кредиту на загальнодержавному та регіональному кредитному ринку, можливості банку щодо додаткового залучення кредитних ресурсів, можливість позичальника щодо отримання такої ж позики в інших банках, наявність різних форм матеріального забезпечення позики тощо.

Моделювання реальної ставки відсотка для України

Для побудови моделі реальної відсоткової ставки використовуємо дані, які характеризують динаміку таких показників: валовий національний дохід (ВНД) на особу; депозитна відсоткова ставка; відсоткова ставка спред (ставка кредитування мінус депозитна відсоткова ставка); рівень зміни споживчих цін на товари, що включені у споживчий кошик, у зв'язку з інфляцією; дефлятор ВВП, скоригований на інфляцію; значення реальної відсоткової ставки за період із 1993 по 2011 роки (табл. 1).

Таблиця 1

Вхідні дані за період 1993—2011 роки для побудови моделі реальної відсоткової ставки для України* та значення, отримані за допомогою побудованої моделі**

Рік	Real interest rate (%)	GNI per capita, PPP (current international \$)	Deposit interest rate (%)	Interest rate spread (lending rate minus deposit rate, %)	Inflation, consumer prices (annual %)	Inflation, GDP deflator (annual %)	Модель
1993	-91,72	4330	148,63	35,62	4734,91	3334,80	-91,72
1994	-66,75	3480	208,63	41,66	891,19	953,46	-66,84
1995	-56,83	3120	70,29	52,41	376,75	415,81	-56,61
1996	8,27	2890	33,63	46,25	80,33	66,15	16,98
1997	26,29	2890	18,21	30,91	15,94	18,07	22,32
1998	37,93	2880	22,25	32,24	10,58	12,01	30,20
1999	21,63	2920	20,70	34,25	22,68	27,40	17,67
2000	14,96	3180	13,72	27,81	28,20	23,12	16,81
2001	20,31	3630	10,99	21,29	11,96	9,95	18,71
2002	19,24	3940	7,93	17,42	0,76	5,12	14,46
2003	8,94	4450	6,98	10,92	5,18	8,22	13,26
2004	1,95	5160	7,80	9,61	9,05	15,16	5,58
2005	-6,73	5520	8,57	7,60	13,57	24,55	0,08
2006	0,25	6130	7,57	7,60	9,06	14,88	-0,63
2007	-7,21	6850	8,12	5,78	12,84	22,75	-7,93
2008	-8,63	7250	9,95	7,54	25,23	28,58	-9,78
2009	6,89	6210	13,76	7,10	15,89	13,07	10,25
2010	1,86	6580	10,56	5,31	9,38	13,75	1,87
2011	0,29	7040	16,43	7,16	7,96	15,61	1,59

Примітки:* — джерело : [4].

** — значення для моделі розраховані авторами.

Пошук найефективнішої моделі здійснено шляхом відбору з довільно побудованих, різних за виглядом, адекватних моделей відсоткової ставки та їх порівняння за такими критеріями, як:

- значущість незалежних змінних;
- значення R^2 ;
- значення p -value;
- наявність автокореляції;
- наявність гетероскедастичності;
- наявність мультиколінеарності.

Модель, яка найкраще описує реальну ставку відсотка для України, має такий вигляд:

$$\begin{aligned} \text{Rate} = \exp(5,11 - 9,133 \cdot 10^{-5} \cdot \text{GNI} + 1,236 \cdot 10^{-2} \cdot \text{Dep_rate} - 8,213 \cdot 10^{-3} \times \\ \times \text{Spread_rate} + 3,556 \cdot 10^{-3} \cdot \text{Infl} - 7,313 \cdot 10^{-3} \cdot \text{Infl_gdp_defl}) - 92, \end{aligned} \quad (1)$$

де GNI — ВНД на душу населення; Dep_rate — депозитна відсоткова ставка; Spread_rate — відсоткова ставка спред (кредитна ставка мінус ставка за депозитами); Infl — рівень споживчих цін на товари, що включені у споживчий кошик, у зв'язку з інфляцією; Infl_gdp_defl — дефлятор ВВП з урахуванням інфляції.

Побудована модель є адекватною, оскільки p -value достатньо низьке. Практична F -статистика значно більша за її теоретичне значення:

$$F_{\text{теор}}(0,99, 5, 13) = 4,86.$$

Згідно з критерієм Дурібна-Уотсона автокореляція відсутня.

За критерієм Уайта гетероскедастичність відсутня.

Графічну інтерпретацію побудованої моделі проілюструємо на графіку (рис. 1).

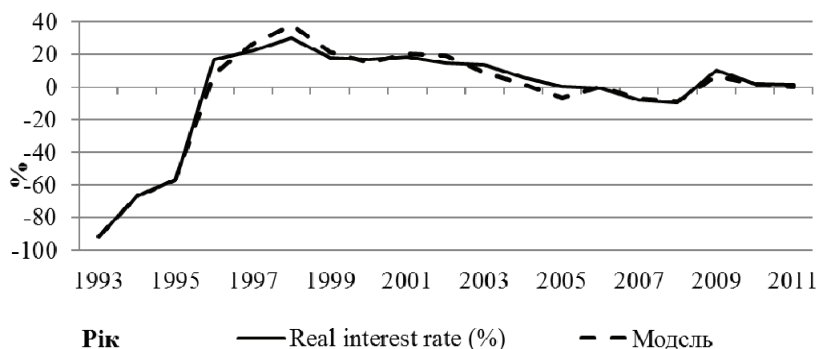

Рис. 1. Графічна інтерпретація моделі реальної відсоткової ставки для України

На рис. 1 зображено динаміку реальної відсоткової ставки для України за 1993—2011 роки та значення моделі за цей самий період. З рис. 1 видно, що побудована модель досить ефективно пояснює залежну (модельовану) змінну. Також видно, що реальна відсоткова ставка в Україні сильно коливається, хоча з явною тенденцією до затухання.

Варто зазначити, що наявні у моделі регресори (незалежні змінні: ВНД на душу населення, депозитна відсоткова ставка, відсоткова ставка спред, динаміка зміни рівня споживчих цін на товари, що включені у споживчий кошик, у зв'язку з інфляцією, дефлятор ВВП з урахуванням інфляції) пояснюють значення відсоткової ставки на 99,9 % ($R_{adj}^2 = 0,999$), що свідчить про високий ступінь пояснення моделі, отриманої за допомогою незалежних змінних, що також видно на рис. 1.

Регулюючи значення відповідних регресорів, які впливають на рівень реальної ставки відсотка, можна отримати необхідне значення реальної відсоткової ставки, що може бути використано для стимулювання економічного зростання в Україні.

Для спрощення теоретичних розрахунків нового значення реальної відсоткової ставки розрахуємо еластичність кожного регресора (фактора) моделі (табл. 2), яка покаже, на скільки відсотків зміниться модельована змінна у разі — зміни будь-якого із факторів в лівій частині моделі.

Еластичності незалежних змінних моделі

ВНД на душу населення	Депозитна відсоткова ставка	Відсоткова ставка спред (кредитна ставка мінус ставка за депозитами)	Рівень зміни споживчих цін на товари, що включені у споживчий кошик, у зв'язку з інфляцією	Дефлятор ВВП з урахуванням інфляції
-0,10	0,10	-0,04	0,28	-0,46

Примітка. Розраховано авторами

Для розрахунку еластичності регресорів моделі використано таку формулу [5]:

$$E_j = \hat{\beta}_j \frac{\bar{x}_j}{\bar{y}}, \quad j = \overline{1,5}, \quad (2)$$

де j — порядковий номер регресора; β_j — коефіцієнт біля відповідної змінної моделі (1); \bar{x}_j — середнє значення незалежної змінної; \bar{y} — середнє значення залежної змінної (реальної відсоткової ставки).

Таким чином, згідно із побудованою моделлю та значенням еластичності кожного чинника на рівень реальної відсоткової ставки в Україні найбільше впливає значення дефлятора ВВП з урахуванням інфляції. Так, у разі зміни його значення на 1 %, значення $\ln(\text{rate} + 92)$ зменшується на 0,46 %. Відповідно, зі збільшенням рівня зміни споживчих цін на товари, що включені у споживчий кошик, у зв'язку з інфляцією на 1 %, значення $\ln(\text{rate} + 92)$ збільшується на 0,28 %. Дещо менший вплив на модельовану змінну мають ВНД на душу населення, депозитна відсоткова ставка, та відсоткова ставка спред.

За такими самими критеріями обираємо найефективнішу економетричну модель реальної відсоткової ставки для КНР, дані для побудови якої містяться у табл. 2.

Таблиця 2

Вхідні дані за період з 1993—2011 роки для побудови моделі реальної відсоткової ставки КНР* та значення, отримані за допомогою побудованої моделі**

Рік	Real interest rate (%)	Deposit interest rate (%)	Broad money (current LCU)	Consumer price index (2005 = 100)	Inflation, GDP deflator (annual %)	Модель
1987	2,63	7,20	795740000000	32,29	5,16	2,68
1988	-2,75	8,64	960210000000	38,34	12,08	-2,63
1989	2,61	11,34	1139310000000	45,37	8,51	2,79
1990	3,33	8,64	1468190000000	46,75	5,84	3,37
1991	1,68	7,56	1859890000000	48,41	6,85	1,62
1992	0,37	7,56	2432730000000	51,48	8,24	0,29
1993	-3,60	10,98	3568080000000	58,99	15,12	-3,72
1994	-7,98	10,98	4692030000000	73,28	20,61	-8,24
1995	-1,47	10,98	6074350000000	85,67	13,74	-1,30
1996	3,42	7,47	7609530000000	92,80	6,44	3,43
1997	7,02	5,67	9186781000000	95,40	1,51	6,84
1998	7,31	3,78	10556011000000	94,60	-0,86	7,64
1999	7,20	2,25	12104206000000	93,27	-1,25	6,81
2000	3,71	2,25	13596023000000	93,50	2,06	3,63
2001	3,72	2,25	15641193000000	94,18	2,05	3,57
2002	4,70	1,98	17696514000000	93,46	0,58	4,63

Продовження табл. 2

Рік	Real interest rate (%)	Deposit interest rate (%)	Broad money (current LCU)	Consumer price index (2005 = 100)	Inflation, GDP deflator (annual %)	Модель
2003	2,63	1,98	21101282000000	94,54	2,61	2,66
2004	-1,25	2,25	24242613000000	98,21	6,91	-1,07
2005	1,59	2,25	28301227000000	100,00	3,93	1,70
2006	2,25	2,52	34560360000000	101,46	3,79	1,95
2007	-0,12	4,14	40344221000000	106,28	7,60	-0,38
2008	-2,31	2,25	47516660000000	112,52	7,80	-1,59
2009	5,94	2,25	61022452307586	111,72	-0,59	6,02
2010	-0,82	2,75	72585178555593	115,43	6,68	-0,37
2011	-1,11	2,60	85159087106100	121,67	7,75	-1,23

Примітки: * — джерело : [4].

** — значення для моделі розраховані авторами.

Користуючись тими самими критеріями та методами, що і для вибору найефективнішої моделі для реальної відсоткової ставки для України, обрано найефективнішу модель для КНР. Ця модель має такий вигляд:

$$\begin{aligned} \text{Rate} = & 21,64442 - 0,66786 \cdot \text{dep_rate} - 0,75913 \cdot \text{Ln}(\text{br_money}) + 0,05745 \cdot \text{cpi} - \\ & - 0,93573 \cdot \text{Infl_gdp_defl}, \end{aligned} \quad (3)$$

де Dep_rate — депозитна відсоткова ставка; Br_money — кошти поза банками та на депозитах до запити; Cpi — індекс споживчих цін; Infl_gdp_defl — дефлятор ВВП з урахуванням інфляції.

Модель адекватна, оскільки p -value низьке. Практична F-статистика ($F_{pr} = 963,8$) значно більша за теоретичне значення: $F_{\text{теор}}(0,99, 4, 20) = 4,43$.

У моделі відсутня автокореляція, гетероскедастичність, мультиколінеарність, усі незалежні змінні моделі значущі.

Графічну інтерпретацію побудованої моделі проілюструємо на графіку (рис. 2), на якому зображено динаміку реальної відсоткової ставки для Китаю за 1987—2011 роки та значення моделі за цей самий період.

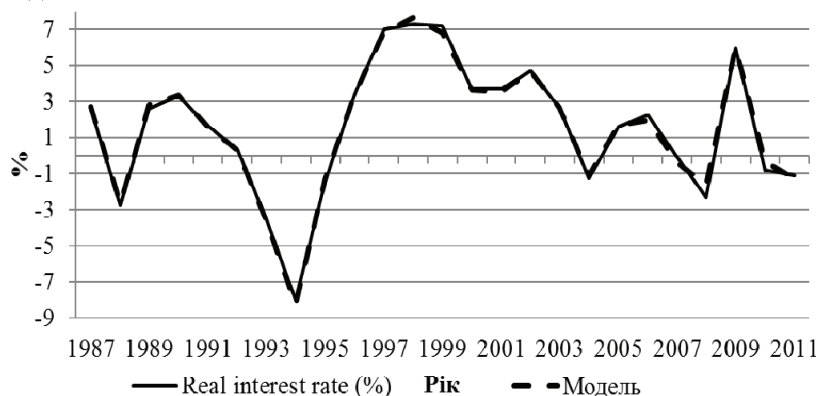

Рис. 2. Графічна інтерпретація моделі реальної відсоткової ставки для Китаю

З рис. 2 видно, що побудована модель достатньо ефективно пояснює залежну (модельовану) змінну.

Отже, згідно з побудованою моделлю реальна ставка відсотка знаходиться в оберненій пропорційності до депозитної ставки відсотка. Висока депозитна ставка свідчить про нестабільність банківської системи, що знижує інвестиційну привабливість країни. Реагуючи на це реальна ставка відсотка зменшується.

Також існує обернена залежність між кількістю грошей поза банками та на депозитах до запити. Зростання кількості грошей поза банками пов'язане як зі збільшенням схильності населення до

заощадження, так зі зменшенням авторитету банківської системи загалом. І те й інше тягне за собою негативні для економіки наслідки, що й пояснює отриману залежність.

Між індексом споживчих цін та реальною відсотковою ставкою існує пряма залежність. Економічна суть цієї залежності полягає в тому, що зростання або зменшення обох цих чинників свідчить про негативні тенденції в економіці країни, тому вони й рухаються в одному напрямі.

Обернену залежність реальної ставки відсотка від дефлятора ВВП, скоригованого на інфляцію, можна пояснити тим, що низьке значення реальної відсоткової ставки стимулює збільшення кількості інвестицій в економіку, відповідно, сприяє зростанню виробництва, а разом з цим і зростання дефлятора ВВП, скоригованого на інфляцію.

Отже, згідно із побудованою моделлю на рівень реальної відсоткової ставки у КНР істотний вплив чинить кількість коштів поза банками та на депозитах до запиту, значно менший вплив мають значення показників індексу споживчих цін, дефлятора ВВП, скоригованого на інфляцію, та депозитна відсоткова ставка.

Аналогічно, спираючись на значення макроекономічних показників США за 1980—2011 роки (табл. 3), будуюмо модель реальної відсоткової ставки відсотка для США.

Таблиця 3

Динаміка вхідних даних за період з 1980—2011 роки для побудови моделі реальної відсоткової ставки для США* та значення, отримані за допомогою побудованої моделі**

Рік	Real interest rate (%)	GNI per capita, PPP (current international \$)	Risk premium on lending	Broad money (current LCU)	Liquid liabilities (M3) as % of GDP	S4	S5	Модель
1980	5,63	12130	3,65	1986011000000	71,76	0	0	6,12
1981	8,68	13510	4,79	2225612000000	71,71	0	0	8,31
1982	8,26	14070	4,14	2448890000000	75,87	0	0	8,09
1983	6,58	14950	2,17	2651444000000	75,61	1	0	6,06
1984	7,99	16560	2,47	2983758000000	76,50	0	1	6,55
1985	6,68	17520	2,44	3231204000000	77,21	0	0	5,54
1986	5,96	18220	2,36	3534144000000	79,87	0	0	5,81
1987	5,12	19330	2,38	3677790000000	78,27	0	0	5,68
1988	5,64	20830	2,64	3927548000000	77,59	0	0	6,19
1989	6,85	21920	2,76	4136390000000	76,04	1	0	7,62
1990	5,99	22850	2,50	4247161000000	73,85	0	1	6,42
1991	4,90	23300	3,05	4310890000000	72,69	0	0	6,05
1992	4,06	24210	2,79	4304287000000	68,74	0	0	4,91
1993	3,73	25050	2,98	4329959000000	65,78	0	0	4,71
1994	5,00	26400	2,87	4347481000000	62,17	0	0	3,97
1995	6,35	27550	3,32	4646119000000	63,31	1	0	6,60
1996	6,39	28920	3,25	5011559000000	64,66	0	1	6,46
1997	6,39	30500	3,37	5412659000000	65,56	0	0	5,80
1998	6,85	32060	3,54	5932377000000	67,87	0	0	6,52
1999	6,43	33690	3,34	6496459000000	69,85	0	0	О 6,43
2000	6,92	35690	3,39	7023352000000	70,95	0	0	6,78
2001	4,55	36460	3,47	7547483198181	59,11	1	0	4,27
2002	3,00	37070	3,06	7879295720541	59,95	0	1	3,12
2003	1,97	38400	3,11	8231208128542	60,37	0	0	2,16
2004	1,49	40680	2,97	8702085853877	61,13	0	0	2,31
2005	2,78	43170	3,04	9411702076739	62,73	0	0	2,77

Продовження табл. 3

Рік	Real interest rate (%)	GNI per capita, PPP (current international \$)	Risk premium on lending	Broad money (current LCU)	Liquid liabilities (M3) as % of GDP	S4	S5	Модель
2006	4,58	45680	3,24	10261123323203	64,86	0	0	3,35
2007	5,01	46800	3,64	11466236526482	67,75	1	0	4,77
2008	2,81	47320	3,63	12405412813346	70,17	0	1	3,60
2009	1,91	45390	3,09	12316620850204	72,29	0	0	1,41
2010	2,53	47210	3,12	12068308834145	69,16	0	0	1,83
2011	1,00	48820	3,19	12987623247194	71,49	0	0	1,68

Примітки. * — джерело: [4].

** — значення для моделі розраховані авторами.

Модель реальної відсоткової ставки відсотка для США має такий вигляд:

$$\begin{aligned} \text{Rate} = & -85,2 + 4,38 \cdot 10^{-4} \cdot \text{GNI} + 1,777 \cdot \text{risk} - 1,783 \cdot 10^{-12} \cdot \text{br_money} + \\ & + 19,45 \cdot \ln(\text{M3}) + 1,507 \cdot s1 + 1,13 \cdot s2, \end{aligned} \quad (4)$$

де *GNI* — ВНД на особу; *Risk* — премія за ризик щодо кредитування (процентна ставка мінус ставка за казначейськими векселями); *Br_money* — кошти поза банками та на депозитах до запиту; *M3* — ліквідні зобов'язання (M3); *s1* — фіктивна сезонна змінна (цикл — 6 років); *s2* — фіктивна сезонна змінна (цикл — 6 років).

Графічну інтерпретацію побудованої моделі проілюструємо на графіку (рис. 3), на якому зображено динаміку реальної відсоткової ставки для США за 1980—2011 роки та графік моделі за цей самий період. З графіка нескладно помітити певні циклічні коливання. Для пояснення цієї циклічності до моделі були включені дві фіктивні змінні *s1* та *s2*, значення яких містяться у табл. 3.

Значущість фіктивних змінних *s1* та *s2* вказує на наявність певних коливань американської економіки: кожні 6 років реальна відсоткова ставка США дещо підвищується, і це підвищення триває впродовж двох років. Останнє таке коливання було у 2007—2008 роках, що збіглося зі світовою фінансово-економічною кризою цих років. Коливання у 2001—2002 роках збігається із глобальною кризою інтернет-компаній — кризою «доткомів». Таким чином, коливання американської економіки мають певне економічне обґрунтування.

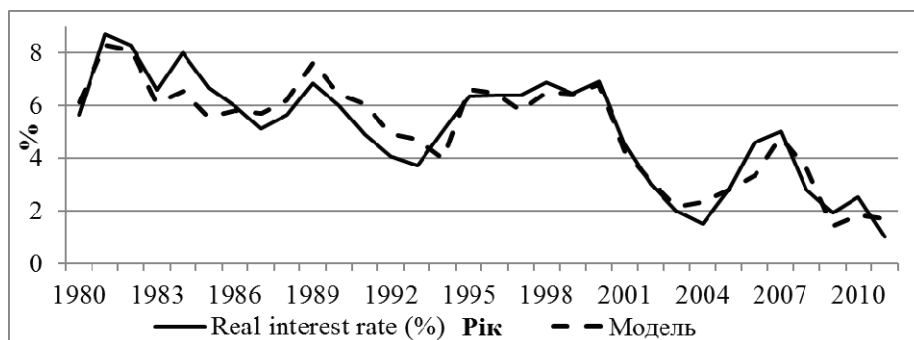

Рис. 3. Графічна інтерпретація моделі реальної відсоткової ставки для США

Побудована модель реальної ставки відсотка для США демонструє існування тих самих залежностей, що характерні для побудованих моделей для України і КНР: обернену залежність між ВНД на особу та реальною відсотковою ставкою; обернену залежність між кількістю грошей поза банками та на депозитах до запиту.

Згідно з побудованою моделлю на рівень реальної відсоткової ставки у США найбільше впливає кількість ліквідних зобов'язань, ВНП на особу та кількість грошей поза банками; менший вплив чинить премія за ризик щодо кредитування та фіктивні змінні *s1* та *s2*.

Висновки

Побудовані моделі реальної відсоткової ставки мають як певні спільні риси, так і особливості.

Що стосується моделі реальної відсоткової ставки для України, то вона має багато спільних рис з моделлю, характерною для Китайської Народної Республіки. Так, велике значення для рівня реальної відсоткової ставки обох країн мають депозитна ставка відсотка, рівень споживчих цін та дефлятор ВВП з урахуванням інфляції. Отже, можна говорити про певну структурну подібність у формуванні реальної відсоткової ставки України та КНР.

Особливістю Української моделі є суттєвий вплив на рівень реальної відсоткової ставки відсоткової ставки спред (кредитна ставка мінус ставка за депозитами), тоді як в інших моделях цей фактор відсутній.

На рівень реальної відсоткової ставки Китаю, згідно з побудованою моделлю, істотно впливає кількість коштів поза банками та на депозитах до запиту. Подібно до моделі США, значний вплив чинять показники індексу споживчих цін, дефлятор ВВП, скоригований на інфляцію, та депозитна відсоткова ставка.

Побудована для США модель показує, що найсуттєвіший вплив на рівень реальної відсоткової ставки чинять кількість ліквідних зобов'язань, ВНП на особу, кількість грошей поза банками та премія за ризик щодо кредитування. Наявність фіктивних змінних s_1 та s_2 вказує на наявність коливань американської економіки з різних причин кожних 6 років.

Спільним у побудованих для України, КНР і США моделях реальної відсоткової ставки є те, що у всіх них фігурують одні і ті самі значення відібраних у процесі моделювання найвпливовіших факторів: депозитної ставки відсотка, дефлятора ВВП з урахуванням інфляції, депозитної відсоткової ставки, відсоткової ставки серед. Однак ці фактори у різних країнах чинять різний вплив на рівень реальної відсоткової ставки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Застосування методу ефективної ставки відсотка в бухгалтерському обліку фінансових інструментів банків // Робочі матеріали семінару 09.07.2008 р., — К. : НЦПБП, 2008.
2. Дзюбик С. Д. Основи економічної теорії : навч. посіб. / С. Д. Дзюбик, О. С. Ривак. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2008. — 491 с.
3. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика : навч. посіб. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К. : т-во «Знання», КОО, 2002. — 215 с.
4. The world bank (Міжнародний банк) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://data.worldbank.org/country/>.
5. Економетрика : підруч. / [О. І. Черняк, О. В. Комашко, А. В. Ставицький, О. В. Баженова] ; за ред. О. І. Черняка. — К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. — 359 с.

Рекомендована кафедрою фінансів

Стаття надійшла до редакції 8.05.2013
Рекомендована до друку 8.06.2013

Зянько Віталій Володимирович — завідувач кафедри фінансів.

Вінницький національний технічний університет, Вінниця;

Зянько Павло Віталійович — студент економічного факультету.

Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, Київ.